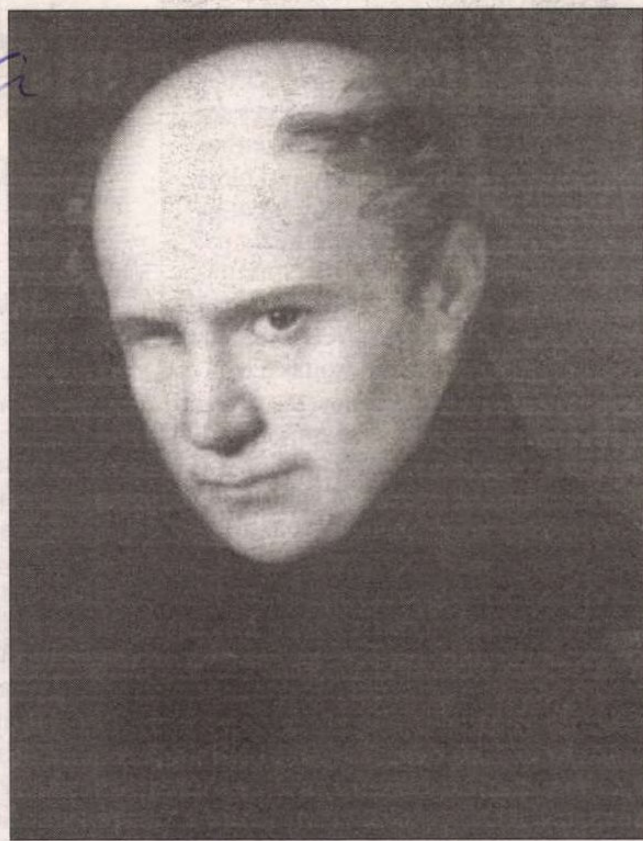

Január 22.: A Himnusz születésnapja

1823. január 22-én fejezte be – a kézirat tanúsága szerint – Kölcsey Ferenc szatmárcsekei birtokán a Himnusz c. költeményét. Istenhez fohászoló versszakok keretezik a nyolc, egyenként nyolcszoros strófákból álló verset. A közbülső hat versszak a nemzeti történelem mérlege. Kölcsey számot vet a nemzet múltjával, felidézi a honfoglalást, a tatár-török dúlást, a belső háborúkat. A mérleg nyelve a balsors felé billen, de egy különös dialektika mégis bizakodóvá teszi a költeményt – többet szenvedett már e nép, mint amennyi szenvedésre bűneivel rászolgált: „Mégbűnhődte már e nép! A múltat s jövőndöt.” Kölcsey a sok évszázados szenvedések jogán remél egy jobb jövőt. És ez a lényegi gondolat: az optimizmus, a jövőbe vetett hit. Ezért válhatott a költemény a magyar nemzet himnuszává. 1989-től a Himnusz megírásának napján, január 22-én van a magyar kultúra napja. A születésnapot általában az egész családnak illik megünnepelni. Vajon a magyar kultúrát ünnepli-e az egész magyar család? Nem hiszem. Ez az ünnep sajnos nem vált ismertté. Nem áll meg az élet egy pillanatra, nem nagyon hallhatók mélyenszántó töprengések a kultúra jelen állapotáról, az Országgyűlés nem tart rendkívüli vitanapot a kultúra teen-

dőről. Nem ünnepe a kultúra kijelölt napja a felnőtt lakosság azon – túlnyomó – részének, amely nem jár színházba, nem olvas könyvet, talán még sohasem volt hangverseny. Amelynek ezek után marad a televíziózás, a szappanoperák, s a Heti Hetes. Ok lehet a pénztelenség és az érdeklődés hiánya. Na meg a tudatos elhülyítés. Ezt a folyamatot meg kell állítani. Hiszen a kultúra nem ünnepi kabát, amelyet időnként, elővéve a szekrényből, illik magunkra öltetni, hanem végszükség, az egyetlen lehetséges válasz azokra a kihívásokra, melyekkel a 21. század elején szembe kell néznünk. Van egy jó barátom, aki egyáltalán nem szereti a hivatalos ünnepeket, főként nem a hivataloskodó ünnepléseket. Szerinte az ilyesmi mondvacsinált, mesterkelt. A résztvevők ünnepi pózba vágják magukat, átszellemlült, fontoskodó arcot vágnak... Hát akkor most ünnepeljünk, vagy sem? Így talán valóban nem. Viszont – nevezünk bárhogy is – vannak dolgok, melyekről meg kell emlékeznünk. Nem csak azért, mert így kívánja a szokás, a hagyomány, mert így cselekszenek mások is, hanem azért, mert emberire szabott világunkban így különíthető el a fontos az elhanyagolhatótól, az értékes a talmitól.

emma

Nyílt levél Nagy Gáspárnak

„odaátra”

Drága Gazsi!

Erre a levelre már nem fogsz válaszolni. Vagy csak „odaát”. Eddig mindegyikre válaszoltál, még részletesebben is, mint ahogy írtam. Tékoztad magad. Ahogy mindenki tudta rólad. Még azok is, akik – finoman szólva – nem szerettek, ott, az ellentáborban. Akiknek már akkor késő lett volna a haláloz, mikor a Tiszatájat a te versed miatt betiltották.

Nekünk tragikusan korán jött. Még hány nagyszerű vers, baráti szó, bátor, nemzetféltő kiállás lehetősége ment el Veled! „Csüggedőnek biztatója”, hogy az Angyalok karának szavait idézzem a Tragédiából. És hadd idézzem a Te versedet is, vigasztalásul, melyet „Czine Mihálynak odaátra” írtál. Hiszen Te is vigasztaltál vele minket, vigasztaltad vele magadat, a temetésére emlékezve. Azon a napon sűrűn hullott a hó, amit ma sem bánnánk. Ebben az időszakban, mikor földet, életet, lelket, szellemet a kiszáradás fenyeget. „Havat küld reánk onnan, / mintha gést, – te már ott vagy, / bekötöd sebeinket...” Erekléként örömmel kézírásoddal ezt a verset. Ott, azon a temetésen éreztem talán leginkább, amit mindig: ugyanaz a forrásvidék, ugyanazok a hajszálgökök tápláltak, növeltek föl Téged és engem, tölgyet és cserjét.

MDF-es voltál és maradtál, én MIÉP-es lettem. Tudtuk, hogy bizonyos dolgokban nem értünk egyet, de ettől nem volt szemünkben kevesebb a másik, nem lett kisebb a szeretetünk egymás iránt. Tudom, rendíthetetlen hited számára egy volt a név és a zászló. Rossz

érzéssel írom le, de a Fennvaló megkímélt Téged attól, hogy szembe kelljen vele nézned: mi történt pártod háza táján. Hiszen Te pirultál volna, a gazemberek, a bűnözők helyett is.

Tőled kaptam életem legnagyobb elismerését. Írásba adtad, de Tőled a röpke szó is ugyanannyi lett volna. Azt írtad egyszer, hogy ha *tiszta* forradalmat akarnál csinálni, egy kezeden megszámlálhatod, hogy kikkel lehetne, de én köztük vagyok. Petőfi érezhetett így, mint én, mikor Bem apó kitüntette. Úgy néztem föl Rád, mint hadvezérre. Az is voltál, az irodalmi harcokban, minden szelídséggel együtt (éppen nem ennek ellenére).

Nem tudom ezt mással viszonzni, csak azzal, hogy kimondom: azért is akarok hinni a túlvilágban, mert az elsők közt vagy, akikkel odaát szeretnék szót váltani.

Hadd búcsúzzom Tőled a Te szavaiddal, amelyekkel abban a versben a remény hangján szóltál. „Kizöldül áprilisra / emléked, sírod nyitja, / szabadság dús legénye, / reménység jegenyéje...”

Kiss István

Anyaföld

„Az a tény, hogy anyanyelvem magyar, és magyarul beszélek, gondolkodom, írok, életem legnagyobb eseménye, melyhez nincs fogható” – írta Kosztolányi Dezső. Ő nem csupán nagy költő, de páratlan tehetségű művelője, művésze a magyar nyelvnek. Nyelvünk kincstárából az általa kiválasztott tíz legszebb szó a következő: Lány, gyöngy, anya, ősz, szűz, kard, csók, vér, szív, sír.

Kamaszkoromban sokszor töprengtem: lehet-e választását cáfolni, ebből a csokorból bármelyik szót is elvenni vagy cserélni? Már pataki diákként is hittem, tudtam, hogy lehetetlen, mégis vakmerő merényletre szántam magam: talán hozzáadni nem főbenjáró bűn! Az én választásom: anyaföld. Ebben a szóban – mely összekapcsolja az anyát a földdel – benne rejlik az egyszerű, megismételhetetlen életünk teljessége, az újszülött első felsírásától a végső megnyugvás elringató csöndjéig, békességéig. Anyaföld – gondoltam, és talán halk ujjongással ki is mondtam ott, a pataki kollégium udvarának alkonyi csendjében, a hullongó szeptemberi falevelek alatt. S akkor, valami kábult révületben úgy tűnt, megnyílik az ég: a mennyei kávéház teraszán ott üldögél a Szeptemberi áhítat poétája, várva, hogy a felszolgáló kisangyalok kihozzák a gőzölgő feketét, s cigarettafüstje halványkék ködén át megszólal: Anyaföld? – mintha a főpincérhez intézné szavait: – Rendben van, írja a többihez.

Anyaföld: nemcsak göröngy, barázda, nem csak a talaj lábunk alatt, hanem mindannyiunk támasza, az örökségül hagyott szülőföld, a haza. A mi hazánk, a magyarok hazája, melyet a trianoni mélységek nagyhatalmú hentesei brutális kegyetlenséggel megcsontítottak, szétdaraboltak, s legjobb részeit odadobták mohó szomszédainknak: Nesztek! Lakjatok jól!

A haza, az anyaföld maradéka azóta egyre fogy. Azért kell folyton óvnunk, védelmeznünk, mert ha ezt a maradékot is veszni hagyjuk, akkor már semmink se marad... Csak a szegény!

- ELYDE -

Erdélyi tudósítások

Újra Wass Albertet támadják a román szélsőségesek

Újabb Wass Albert-, illetve magyarellenes offenzívára adott alkalmat a délvidéki Magyarok Nemzeti Udvari Kamaraszínház erdélyi egyhetes turnéja. Az Erdélyi Magyar Ifjak és az Egyesült Magyar Ifjúság által szervezett körúton A világ és vége című, két Wass Albert-regényből dramatizált, Magyarországon sikeresen játszott darabot mutattak be Erdély több – Sepsiszentgyörgy, Székelyudvarhely, Csíkszereda, Kolozsvár, Nagyvárada – városában, köztük Marosvásárhelyen is. Ez utóbbi helyszínen, már-már a szokásos módon, sovénacionalista hangütésű kampányt indítottak nemcsak a szerző, hanem a szervezők ellen is.

A bukaresti Guardianul, illetve a helyi Cu-vantul liber vitte a prímét, gyűlöletet frö-

csögő médiakampányt indítottak Wass Albert és a szervezők ellen. A helyi román lap cikkírója szerint Wass „frusztrálja a románokat és a zsidókat”, mivel „Erdély szent földje sebekből vérzik, és tovább folyik a könny, amelyért részben az író felelős.” Nem maradhattak ki a sorból a szervezők sem, akiket zavaros fejű nacionalistáknak, irredentáknak neveztek. A hatóságokat figyelmeztették: Romániában törvény tiltja a háborús bűnökért elítélt személyek kultuszát. A fellépés hatásos volt, az eredeti helyszínen, az Ifjúsági Ház helyett újat kellett keresni, mivel ott nem vállalták a „kockázatot”. Belefolyt az ügybe maga a prefektus is, aki a megfélemlítés eszközt alkalmazva próbálta elvenni az ifjúsági szervezetek kedvét. Az szinte magától értetődő, hogy a Hősök

Kultusza Egyesület obszitos ezredes „professzora” ezúttal is bűnügyi feljelentést tett a szervezők ellen, az viszont már szomorú és leleplező, hogy a prefektus, aki a maga során szintén jogi szakember, nem tudja – vagy nem akarja tudni? –, hogy Románia Főügyészsége felmentő határozatot hozott a 2003-as Wass Albert-felolvasómaraton kapcsán tett korábbi feljelentés ügyében.

A Guardianul nemes egyszerűséggel le neohorthysta-revizionista náciizta az EMI elnökét, Soós Sándort, akinek szerintük priusza van az említett olvasómaraton miatt. Az EMI közleményében utasította vissza a nemtelen támadást és vádakát, hangsúlyozva: „az igazság ezzel szemben az, hogy éppen a felolvasómaraton után

elrendelt vizsgálat során ismerte el az esetet vizsgáló ügyész, hogy az 1946-os ítéletre nem lehet alapozni, mivel az kirakatper eredménye”. Az EMI elnöksége úgy véli: „hiába erőltet ki néha magából európai szólamokat egynémely román politikus, az ország vezetése nem tud vagy nem akar megszabadulni egyes szokásaitól, amelyek végigkísérték a magyarsághoz való viszonyulást majdnem az egész XX. század során” – áll az ifjúsági szervezet közleményében.

Az előadásra végül a Kulturpalotában került sor, rekord nagyságú közönség előtt. A jegypénztárnál 820 belépő talált gazdára, az érdeklődés akkora volt, hogy végül jegy nélkül is beengedték az embereket.

Szentgyörgyi László